

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 454/2012-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. V. D., V., zastúpeného advokátom JUDr. B. N., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 30 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a porušenie čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 141a ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením vlády Slovenskej republiky č. 37 z 19. januára 2011, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť JUDr. V. D. **p r i j í m a** na ďalšie konanie.
2. Návrhu na odklad vykonateľnosti uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 37 z 19. januára 2011 **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. februára 2011 doručená sťažnosť JUDr. V. D., V. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom

JUDr. B. N., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 30 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 141a ods. 3 ústavy uznesením vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) č. 37 z 19. januára 2011 (ďalej aj „namietané uznesenie vlády“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením vlády č. 528 z 15. júla 2009 vymenovaný za člena Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“). Namietaným uznesením vlády bol sťažovateľ „*dňom 19. januára 2011*“ odvolaný z funkcie člena súdnej rady. Namietané uznesenie nebolo sťažovateľovi do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu doručené, ale je „*zverejnené na oficiálnej webovej stránke vlády SR*“. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na doterajšiu judikatúru ústavného súdu (III. ÚS 24/07, III. ÚS 165/07, III. ÚS 172/08, III. ÚS 107/10), podľa ktorej ujatie sa výkonu verejnej funkcie, resp. odvolanie z výkonu verejnej funkcie, nastáva dňom, v ktorom v zmysle príslušných právnych predpisov verejný funkcionár nadobudol, resp. stratil oprávnenia a povinnosti spojené s výkonom verejnej funkcie, a preto podáva ústavnému súdu sťažnosť ešte predtým, ako mu namietané uznesenie vlády bude doručené v záujme nezmeškania lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Poukazujúc na ustanovenia čl. 141a ods. 1 písm. d) druhú vetu, a čl. 141a ods. 2 a čl. 141a ods. 3 ústavy sťažovateľ zdôrazňuje, že „*Päťročné funkčné obdobie členov Súdnej rady SR je garanciou stability zloženia Súdnej rady SR a to bez ohľadu na volebné obdobia vlády SR a Národnej rady SR, ktoré sú kratšie a toto obdobie sa nemôže pri nezmenenej ústavnej úprave meniť len zmenou politického prostredia v moci zákonodarnej a výkonnej. Opak by viedol k neprístupnému politickému zasahovaniu do výkonu ústavnej funkcie vymedzenej ústavou stanovenou dĺžkou funkčného obdobia a to jednotlivých členov Súdnej rady SR, ale aj do činnosti Súdnej rady SR ako ústavnej inštitúcie. Politická strata*

dôvery aktuálnej vládnej a zákonodarnej moci k ustanoveným členom Súdnej rady SR predchádzajúcou politickou mocou preto nemôže byť dôvodom na odvolanie členov Súdnej rady SR, ak inak naďalej splňajú ústavou stanovené podmienky členstva v Súdnej rade SR.“

V ďalšej časti sťažnosti sa sťažovateľ zaoberá ústavným postavením súdnej rady a v tejto súvislosti uvádza: *„Ústava Slovenskej republiky a ani iný zákon nedefinuje súdnu radu, aké má inštitucionálne postavenie v rámci ústavných orgánov. Toto definovanie však možno vyvodiť zo začlenenia ústavnej úpravy tejto inštitúcie a z obsahu jej kompetencií, ktoré jej priznáva ústava, prípadne zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade. Tým, že ústavoprávna úprava Súdnej rady SR bola začlenená do VII. hlavy Ústavy Slovenskej republiky došlo k zvýrazneniu jej nezávislého postavenia od moci zákonodarnej a moci výkonnej a vyjadruje reálne naplnenie základnej ústavnej zásady nezávislosti a oddelenia výkonu súdnej moci od iných orgánov štátu. Z tohto zaradenia ústavoprávnej úpravy a z obsahu jej ústavných a zákonných kompetencií je možno konštatovať, že Súdna rada SR je vrcholným ústavným orgánom súdnictva Slovenskej republiky a jedným z jej základných inštitucionálnych prvkov je nezávislosť.“*

Na tomto základe sťažovateľ konštatuje, že *„bezdôvodným odvolaním člena Súdnej rady SR vládou SR a teda porušením jeho ústavného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy o rovnakých podmienkach prístupu k voleným alebo iným funkciám, dochádza k prejavu svojvôle výkonnej moci, čo sa v konečnom dôsledku prejavuje reálne v možnosti zásahu do nezávislosti Súdnej rady SR a v konečnom dôsledku i možnosti zásahu do nezávislosti súdnictva. Takýto postup v podmienkach právneho štátu musí byť vylúčený.“*

Podľa názoru sťažovateľa *„Z článku 141a ods. 1 Ústavy SR nevyplýva právny princíp, podľa ktorého ten, kto do funkcie menoval alebo volil, má právo z funkcie odvolať z akýchkoľvek dôvodov. Ostatná novelizácia § 27 zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade SR nie je právne relevantná pre odvolanie z funkcie pred uplynutím 5 ročného funkčného obdobia stanoveného ústavou, keďže zákon upravuje len procesný postup príslušného orgánu, pre prípad, že člen Súdnej rady SR by prestal splňať podmienky členstva v Súdnej*

rade SR. Správnosť uvedeného potvrdzuje aj politická prax po roku 2006, kedy nedošlo k takýmto zásahom do zloženia a činnosti Súdnej rady SR. Napokon sťažovateľ poukazuje aj na nález Ústavného súdu SR č. III. ÚS 58/08-29 zo 14. októbra 2008 týkajúci sa nezákonného odvolania podpredsedu Najvyššieho súdu SR pred skončením jeho funkčného obdobia, ktorý je na daný prípad plne akceptovateľný.“

Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že vláda odôvodnila jeho odvolanie z funkcie člena súdnej rady (obdobne ako odvolanie ďalších dvoch členov súdnej rady) tým, že *«z ústavnej ako aj zákonnej právnej úpravy vyplýva, že Národná rada Slovenskej republiky ako aj vláda Slovenskej republiky majú právomoc odvolať členov Súdnej rady Slovenskej republiky pred uplynutím ich funkčného obdobia“ podľa zásady „kto menuje, ten môže aj odvolávať“*. Okrem toho ministerka spravodlivosti SR v tejto súvislosti v médiách poukázala na to, že *Súdna rada zlyhala a je namieste, aby prišli noví dôveryhodní ľudia, bez toho, aby preukázala stratu dôveryhodnosti u odvolaných členov Súdnej rady SR...*

Sťažovateľ nespochybňuje právomoc vlády SR vymenovať a odvolávať aj členov Súdnej rady SR, ale nie svojvoľne, bez uvedenia dôvodu, resp. len voluntaristicky „tak chceme, tak to bude“. Za ústavne tolerovateľný dôvod využitia právomoci vlády odvolať pred uplynutím funkčného obdobia člena Súdnej rady SR sťažovateľ, pri absencii úpravy dôvodov odvolania člena Súdnej rady SR v Ústave SR (napr. tak ako je to u sudcov všeobecných súdov (čl. 147), predsedu alebo podpredsedu Najvyššieho súdu SR (čl. 145 ods. 3), verejného ochrancu práv (čl. 151a ods. 4 až 6) alebo u sudcov Ústavného súdu SR (čl. 138 ods. 2); rovnako pri absencii splnomocnenia ústavodarcu adresovaného zákonodarcovi upraviť zákonom dôvody odvolania z funkcie člena Súdnej rady SR, považuje stratu jedného z predpokladov ustanovených v čl. 141a ods. 2 Ústavy SR stať sa (byť ustanovený) členom Súdnej rady SR, teda nepreukázanie existencie vysokoškolského vzdelania, nepreukázanie existencie pätnástich rokov odbornej praxe alebo stratou bezúhonnosti.»

V súvislosti s namietaným porušením svojho základného práva podľa čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že *„Pravý zmysel požiadavky v čl. 30 ods. 4 Ústavy SR vyjadruje univerzálne právo každého občana podieľať*

sa na správe verejných vecí, okrem iného tým, že má rovnakú možnosť uchádzať sa a zastávať akékoľvek funkcie vo verejnom živote bez akejkoľvek diskriminácie. Inými slovami to znamená, že toto právo nesmie byť upierané žiadnej skupine občanov a na strane druhej nesmie byť žiadna skupina občanov zvýhodňovaná. Zmyslom ústavného zakotvenia práva na zastavanie verejnej funkcie po určenú dobu, je zabrániť diskriminácii z dôvodov uvedených v čl. 12 ods. 2 Ústavy SR alebo čl. 2 MPOPP (Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, pozn.), a to najmä z politických dôvodov, vzídených z volieb v roku 2010 tak, ako sa to stalo aj v tomto prípade.“

Sťažovateľ v súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 143a ods. 3 ústavy v kontexte s požiadavkou ústavne konformného výkladu právnych predpisov vyplývajúcich z generálneho interpretačného pravidla vyjadreného v čl. 152 ods. 4 ústavy ďalej tvrdí, že *«toto právo už svojou podstatou neznamena len právo na prístup k (volenej alebo) inej verejnej funkcii, ktorou funkcia člena Súdnej rady Slovenskej republiky je, ale toto právo implikuje v sebe aj právo na jej ochranu a nerušený výkon verejnej funkcie po celé jej obdobie, resp. na ochranu pred svojvoľným konaním každého, vrátane konania orgánu štátnej moci, v danom prípade vlády SR.*

Z pohľadu ústavného práva ide pri odvolaní člena Súdnej rady SR menovaného vládou SR o zákonom schválený a možný zásah do osobnej sféry jednotlivca – člena súdnej rady. Takýto zásah okrem toho, že musí byť upravený zákonom, musí tiež súčasne sledovať dosiahnutie určitého legitímneho cieľa a vo vzťahu k tomuto cieľu musí byť primeraný. Je preto nevyhnutné, aby v podmienkach materiálneho právneho štátu (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR) bola splnená neopomenuteľná podmienka, že takýto zásah do autonómnej sféry jednotlivca musí mať jasný a vopred poznateľný dôvod, ktorý legitimuje použitie takéhoto zásahu, pričom takýto zásah musí spočívať v konkrétnych skutočnostiach. Z uvedeného je zrejmé, že každý zásah do osobnej sféry jednotlivca, ktorý je vykonávaný v rámci akéhokoľvek postupu štátneho orgánu voči jednotlivcovi musí byť ospravedlnený konkrétnou skutočnosťou alebo dôvodom takéhoto zásahu a nielen vykonaný preto, že štátny orgán má takúto právomoc formálne danú. Takéto všeobecné oprávnenie vo forme právomoci môže byť len

predpokladom na použitie takejto zásahovej kompetencie, ale je vylúčené, aby ňou bola daná neobmedzená (svojoľná) intenzita takéhoto použitia.

Z uvedeného treba vyvodit' záver, že pre použitie kompetencie štátneho orgánu nestačí, aby tento orgán takúto kompetenciu mal zákonom priznanú, ale súčasne musí byť využitie a použitie takejto kompetencie štátnym orgánom realizované ústavne a zákonne konformným spôsobom (čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 Ústavy SR).

Politická strata dôvery aktuálnej vládnej a zákonodarnej moci k ustanoveným členom súdnej rady predchádzajúcou politickou mocou nemôže byť považovaná za dôvod na odvolanie člena súdnej rady, ak inak naďalej splňa ústavou stanovené podmienky členstva v súdnej rade. V právnom a demokratickom štáte (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR) by malo byť považované za samozrejmé (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR), že táto dĺžka funkčného obdobia bude rešpektovaná všetkými štátnymi orgánmi, všetkými orgánmi verejnej moci. Prístup k funkcii člena súdnej rady a právo na jej vykonávanie počas celého funkčného obdobia sa nemôže pri nezmenenej ústavnej úprave meniť len zmenou politického prostredia v moci zákonodarnej a výkonnej. Opak vedie k neprípustnému politickému zásahu do výkonu ústavnej funkcie člena Súdnej rady SR vymedzenej ústavou stanovenou dĺžkou funkčného obdobia.

Postupom vlády SR pri rozhodovaní a prijatí uznesenia o odvolaní sťažovateľa z funkcie člena Súdnej rady SR bol teda porušený čl. 12 ods. 2, čl. 30 ods. 4, čl. 46 ods. 1, čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 1 ods. 1 Ústavy SR. Z princípu právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy SR totiž vyplýva postulát, že jednou z podstatných zložiek každého konania, v ktorom sa rozhoduje o uplatnení, resp. o ochrane niektorého zo základných práv alebo slobôd občanov (a to bez ohľadu na povahu orgánu, pred ktorým takéto konanie prebieha), je jeho objektivita, ktorou sa v rozhodovacom procese musí vylúčiť svojoľľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy rozhodovacieho orgánu bez akýchkoľvek objektívnych limitov (II. ÚS 9/00).

Vláda SR ako štátny orgán, viazaný kategorickým príkazom čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, môže konať len na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, nepostupovala, ako vyplýva z vyššie uvedeného odôvodnenia, v intenciách citovaných článkov Ústavy SR.

Za porušenie čl. 141a ods. 3 Ústavy SR považuje sťažovateľ postup vlády SR, ktorá napriek jeho legitímnym očakávaniam, že funkciu člena Súdnej rady SR bude vykonávať po dobu ustanovenú v citovanom článku, ho odvolala pred uplynutím funkčného obdobia v rozpore s právnou úpravou uvedenou v Ústave SR a bez akýchkoľvek dôvodov svojvoľne, teda len pre samotnú skutočnosť, že chce „na svoj obraz“ meniť členov Súdnej rady SR, aby títo plnili jej politické príkazy, na ktorých sa dohodnú, čím výrazne zasiahnu do del'by moci v našej krajine; opak nemá nič spoločné s čl. 1 ods. 1 Ústavy SR, ktorý definuje Slovenskú republiku ako demokratický a právny štát.

Je nespochybniteľné, že postup vlády SR pri odvolaní JUDr. Daniela Hudáka z funkcie člena Súdnej rady SR je dôsledkom protiústavného výkladu a uplatňovania príslušných ustanovení Ústavy SR a zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade s Ústavou SR, tak ako to prikazuje všeobecné interpretačné pravidlo čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.».

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo JUDr. V. D. podľa čl. 12 ods. 2, čl. 30 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 141a ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené.

2. Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 37/2011 z 19. januára 2011 sa zrušuje“.

3. Vláda Slovenskej republiky je povinná nahradiť JUDr. V. D. trovy právneho zastúpenia tak, ako ich vyčíslila na verejnom pojednávaní a zaplatiť ich v lehote do troch dní na účet právneho zástupcu JUDr. B. N., advokáta...“

Sťažovateľ v nadväznosti na svoje tvrdenie, že namietaným uznesením vlády „došlo nepochybne k závažnému porušeniu jeho ústavného práva podľa čl. 30 ods. 4 v spojení s ďalšími ustanoveniami Ústavy SR, pričom následky tohto neústavného zásahu jemu spôsobia závažnú ujmu spočívajúcu v tom, že mu je bránené vo vykonávaní činnosti člena Súdnej rady SR a tým oprávnení a povinnosti z tejto funkcie vyplývajúcej“, ako aj v záujme toho, aby nedošlo „k ďalším ústavným sporom“, žiada „dočasne riešiť vzniknutú neústavnú

situáciu vydaním predbežným opatrením o odklade vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia vlády SR“.

Na základe citovaného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vydal toto uznesenie:

„Ústavný súd Slovenskej republiky odkladá vykonateľnosť uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 37/2011 z 19. januára 2011 do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.“

II.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Ústavný súd po predbežnom prerokovaní zistil, že v tejto veci sú splnené všetky ústavné a zákonné predpoklady na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, a preto rozhodol o jej prijatí tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia (§ 25 ods. 1 a ods. 3 zákona o ústavnom súde).

K návrhu sťažovateľa na odklad vykonateľnosti namietaného uznesenia vlády ústavný súd uvádza, že podľa § 52 ods. 1 zákona o ústavnom súde podanie sťažnosti nemá odkladný účinok. Podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa rozhodnúť o dočasnom opatrení a odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak to nie je v rozpore s dôležitým verejným záujmom a ak by výkon napadnutého rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu neznamenal pre sťažovateľa väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť iným osobám pri odložení vykonateľnosti; najmä uloží orgánu, ktorý podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva alebo slobody, aby sa dočasne zdržal vykonávania právoplatného rozhodnutia, opatrenia

alebo iného zásahu, a tretím osobám uloží, aby sa dočasne zdržali oprávnenia im priznaného právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom.

Podľa názoru ústavného súdu nie sú dané dôvody na vyhovie toľmu návrhu.

Ústavný súd preto o návrhu sťažovateľa na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia vlády rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku toľto uznesenia.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudkyne Marianny Mochnárovej.

P o u č e n i e : Proti toľto rozhodnutiu nemožno podať opravňý prostriedok.

V Košiciach 3. októbra 2012